

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ivana Vobejdová

Osobní bankrot v podmínkách České republiky

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2013-2016

BACHELOR THESIS

Ivana Vobejdová

Personal bankruptcy in conditions of the Czech Republic

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Ivana Vobejdová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování JUDr. Ing. Martinu Kohoutovi, Ph.D. za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Zároveň děkuji za inspiraci při tvorbě této práce i za poskytnutí věcných podkladů JUDr. Ing. Zdeňku Strnadovi, Ph.D. a své rodině za podporu.

Anotace

Cílem této práce je identifikovat způsoby řešení úpadku fyzických osob v podmínkách České republiky. Přesněji se práce zaměřuje na oddlužení. Snahou je identifikovat možnosti řešení úpadku fyzických osob vycházející z české právní úpravy, konkrétněji analyzovat oddlužení jako způsob řešení úpadku.

Klíčová slova

dluh, dlužník, insolvence, konkurs, oddlužení, osobní bankrot, zadlužování

Annotation

The aim of this work is to identify ways of dealing with bankruptcy of individuals in conditions of the Czech Republic. More precisely, the work focuses on debt relief. The effort was to identify options for dealing with bankruptcy of individuals based on the Czech legislation, specifically to analyze the debt relief as a way of resolving insolvency.

Keywords

Bankruptcy, Debt, Debtor, Debt Relief, Indebtedness, Insolvency, Personal Bankruptcy

ÚVOD	8
1 ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ V ČR	9
1.1 Vývoj zadlužení domácností.....	9
1.2 Zadlužení domácností v %HDP – země EU.....	10
1.3 Úvěry domácností ČR.....	12
1.4 Úvěry v selhání	13
1.5 Vývoj počtu osobních bankrotů.....	15
1.6 Příčiny zadlužování českých domácností	19
1.7 Novela zákona o spotřebitelském úvěru	25
2 PRÁVNÍ RÁMEC	27
2.1 Insolvenční návrh.....	30
3 ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU	32
3.1 Konkurs.....	37
3.2 Oddlužení.....	39
3.2.1 Účastníci řízení	43
3.2.2 Způsoby oddlužení.....	45
3.3 Insolvenční rejstřík	47
4 ŘEŠENÍ ÚPADKU VE VYBRANÝCH STÁTECH	48
4.1 Slovenská úprava	48
4.2 Německá úprava	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	57

ÚVOD

Téměř každý den se z článků celostátních deníku můžeme dozvědět o vzrůstajícím počtu exekucí, hromadění dluhů po splatnosti a vzrůstajícím počtu osobních bankrotů. V České republice se zadlužení týká stále více lidí. Každého desátého člověk trápí dluhy, potýká se s exekucí. Přibývá i lidí, kteří čelí deseti a více exekucím.¹ Jedním z důvodů této skutečnosti je, že většina těchto lidí na začátku přecení svou vlastní platební schopnost. Uzavírají smlouvy o úvěrech a půjčkách s nemalým úvěrem a s méně solidními věřiteli. Postupné zadlužování vede k neschopnosti dále splácet půjčky a úvěry. Nejnovější splátky v horším případě splácí dalšími úvěry, tím se ocitají v dluhové spirále.

Nástrojem na řešení obtížné finanční situace je institut oddlužení, který v České republice existuje již osmým rokem a je upraven v insolvenčním zákoně. Institut oddlužení je veřejností znám jako sanační způsob řešení úpadku dlužníka. Povoluje ho soud. Vymáhání a exekuce jsou tím skončeny. Na jedné straně úleva, ale začíná tím i trochu ztráta dlužníkovy svobody. Dlužník, pokud chce dosáhnout schválení oddlužení, musí dodržet přísný režim a spokojit se s nezabavitelnou částí svých příjmů po trvání procesu oddlužení.

Má práce se na začátku zaměřuje krátce na příčiny zadlužení českých domácností. Nastíněna je i situace na finančním trhu, který s danou problematikou souvisí. A zmíněn je i typový profil dlužníka. Hlavní část práce je věnována řešení úpadku spotřebitelů, především fyzických osob. V navazující části je nastíněno řešení úpadku ve vybraných státech a porovnání s českou právní úpravou.

Práce by měla podat ucelený přehled o tomto tématu a zodpovědět otázku, zda česká právní úprava úpadku vyhovuje stávající situaci, čím by se mohla inspirovat z jiných států a co by bylo vhodné změnit.

---

¹BLAŽEK, V. *Češi se topí ve velkých dlužích*. Hospodářské noviny. 2016, 24. 02. 2016. ISSN 1213-7693.

1 ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ V ČR

Téma osobního bankrotu úzce souvisí se zadlužeností českých domácností, která v posledních letech stále narůstá. Od roku 2006 se zadlužení obyvatel každoročně zvýší zhruba o třetinu.² V této úvodní kapitole se budu snažit vysvětlit základní pojmy vztahující se k problematice zadlužování. Dále bude pomocí grafů zachycen vývoj zadlužení českých domácností, struktura dluhu domácností, vývoj podaných insolvenčních návrhů a vývoj počtu nesplacených úvěrů.

1.1 VÝVOJ ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ

V roce 2009 hospodářský pokles zasáhl bilanci českých domácností. Situace na trhu práce se zhoršila, a to mělo negativní vliv na spotřebu a schopnost domácností splácet své závazky. Jak klesaly příjmy domácností a zároveň neklesaly náklady na úrok z dluhů, docházelo k poklesu finanční rezervy domácností. Od roku 2004 vývoj zadluženosti domácností měl stoupající tendenci a objem úvěrů stále rostl. V důsledku finanční krize však došlo ke zpomalení, nejvyšší tempo růstu bylo dosaženo před globální finanční krizí v roce 2007.³

Na grafu č. 1 je celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí, které přesáhlo 1,3 bilionu Kč ke konci roku 2014. Jedná se o nárůst o 2,6 %, ale dynamika celkového růstu klesla. Vývoj zadlužení v jednotlivých segmentech na trhu s úvěry vykazoval odlišnou dynamiku. U hypotečních úvěrů se tempo růstu objemu lehce zpomalilo na 7,9%. V předchozích třech letech ale byl zaznamenán nejdynamičtější růst objemu hypotečních úvěrů 11%. Tempo meziročního poklesu se zpomalilo poprvé po dlouhé době u objemu úvěrů ze stavebního spoření. Celkový objem zadlužení domácností na bydlení narostl o 36,1 miliard Kč.

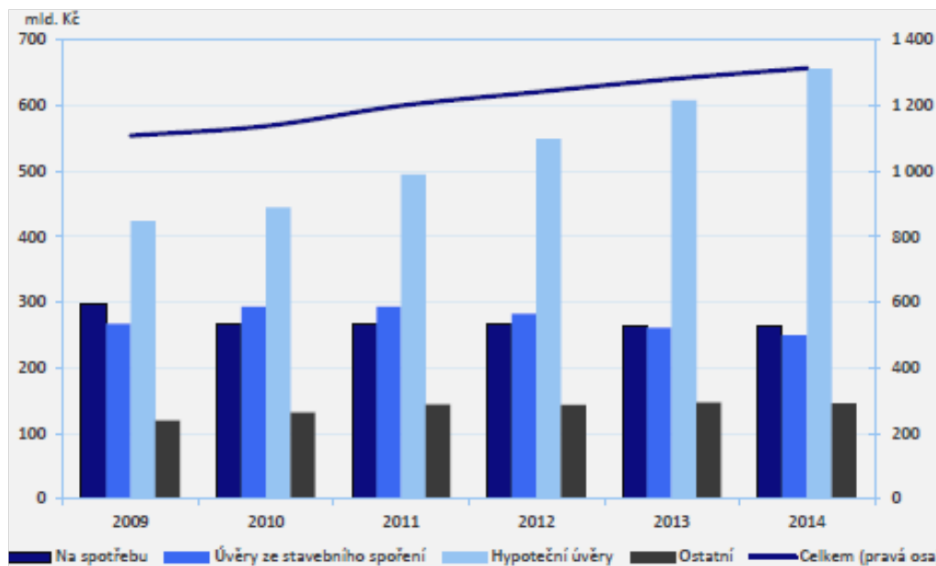
---

² Češi se zadlužují rádi a rychle. Peníze.cz [online]. 2008. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/financni-poradenstvi/41921-cesi-se-zadluzuji-radi-a-rychle>

³ HRUŠOVÁ, M.: *V lednu bylo vyhlášeno nejvíce osobních bankrotů, stoupá i počet dlužníků v registru.* [online]. 2013. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.hypoindex.cz/v-lednu-bylo-vyhlaseno-nejvice-osobnich-bankrotu-stoupa-i-pocet-dluzniku-v-registru/>

Jako v předchozích letech vzrostl podíl úvěrů na bydlení k celkovému zadlužení domácností (0,9 bilionu Kč z celkových 1,3 bilionu Kč).

Graf 1: Celkové zadlužení domácností

Zdroj⁴

1.2 ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ V %HDP – ZEMĚ EU

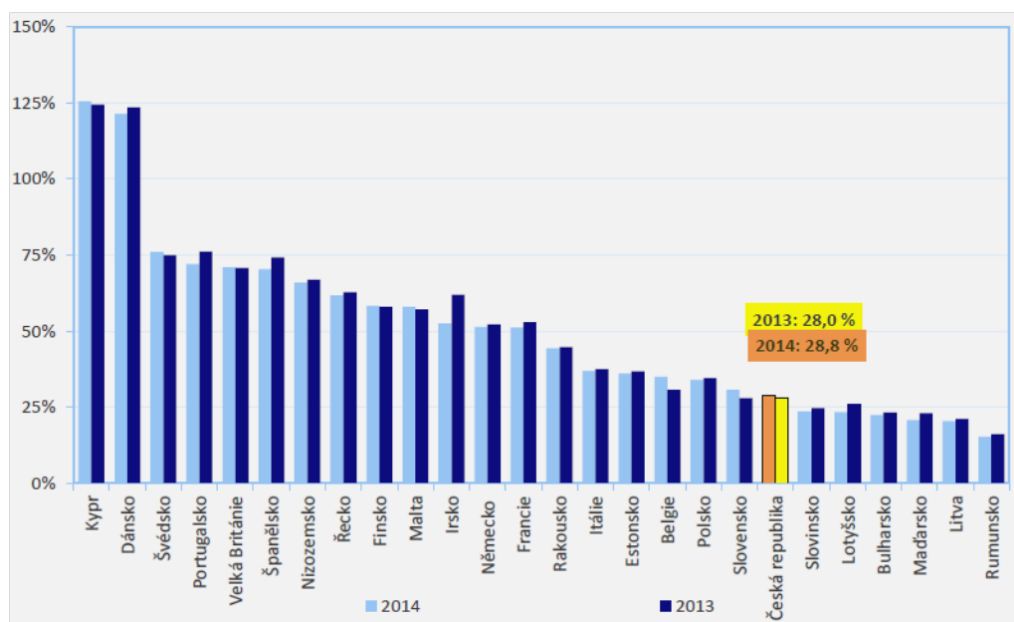
V porovnání se zeměmi EU v zadlužení domácností je Česká republika stále pod průměrem Evropské unie. Na grafu č. 2 je patrné, že české domácnosti jsou méně zadlužené ve srovnání se zeměmi Evropské unie. České domácnosti dluží méně, ale jsou chudší než země západoevropské, protože finanční aktiva evropských domácností přesahují 200 procent HDP, v ČR je to jen 80 procent.⁵ Dále z grafu č. 2 vyplývá, že obdobně jako Česká republika, vykazující nízkou úroveň zadlužení, jsou na tom i některé další státy střední Evropy. Příčinou může být i nedávný vstup do EU

⁴ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

⁵ HRUŠOVÁ, M.: *V lednu bylo vyhlášeno nejvíce osobních bankrotů, stoupá i počet dlužníků v registru.* [online]. 2013. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.hypoindex.cz/v-lednu-bylo-vyhlaseno-nejvice-osobnich-bankrotu-stoupa-i-pocet-dluzniku-v-registru/>

a transformace ekonomik na tržní hospodářství. Proto relativní objem nashromážděného úvěru není ještě zdaleka tak velký jako u zemí západní Evropy.

Graf 2: Objem zadlužení domácností v EU vzhledem k HDP

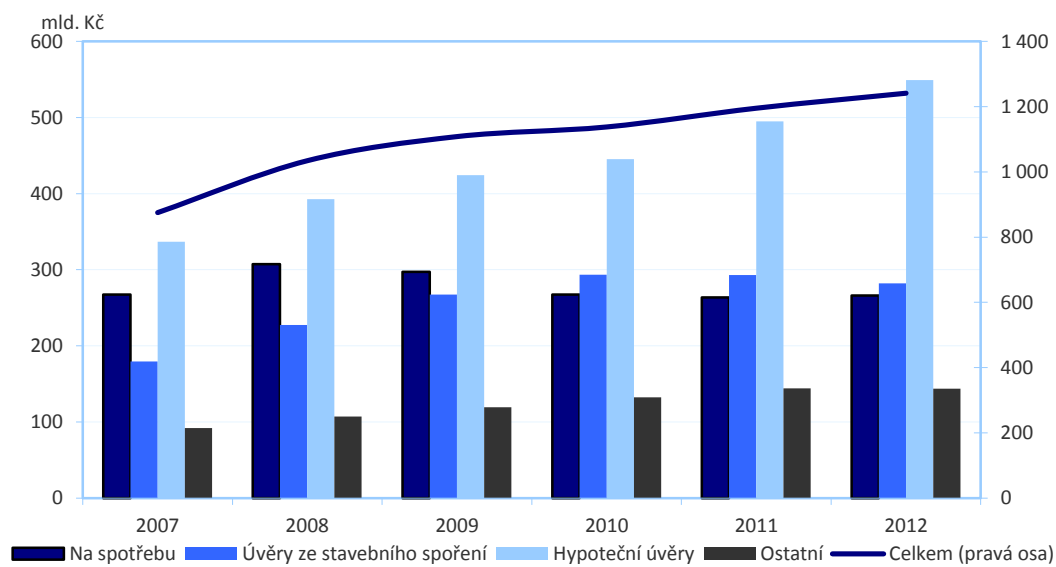
Zdroj⁶

⁶ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

1.3 ÚVĚRY DOMÁCNOSTÍ ČR

Na celkovém objemu zadlužení domácností se nejvíce podílely hypoteční úvěry a úvěry na stavební spoření.

Graf 3: Úvěry poskytované domácnostem

Zdroj⁷

Mezi dlouhodobé úvěry se zařazují hypotéky, úvěry ze stavebního spoření včetně překlenovacích úvěrů. Jak naznačují údaje z grafu č. 3, lidé jsou opatrní, ale přesto se nebojí investovat do bydlení. Jako krátkodobé úvěry jsou brány leasingy a spotřebitelské úvěry. V této kategorii úvěrů zauímají dominantní postavení osobní úvěry s 46 %. Roste ale i objem úvěrů poskytnutých pomocí splátkové karty. Oproti osobním úvěrům jsou splátkové karty využívány především pro nákup spotřebního zboží a služeb ihned.⁸ Jedná se o platební kartu s revolvingovým úvěrem, který může držitel kdykoli využít a později splatit, v době od 30 do 60 dnů

⁷ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2012* [online]. 2013 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

⁸ VOKURKOVÁ, K. *Dluhy jako výdělek pro desetitisíce firem*. Ekonom. 2015, 17. 12. 2015. ISSN 1210-0714.

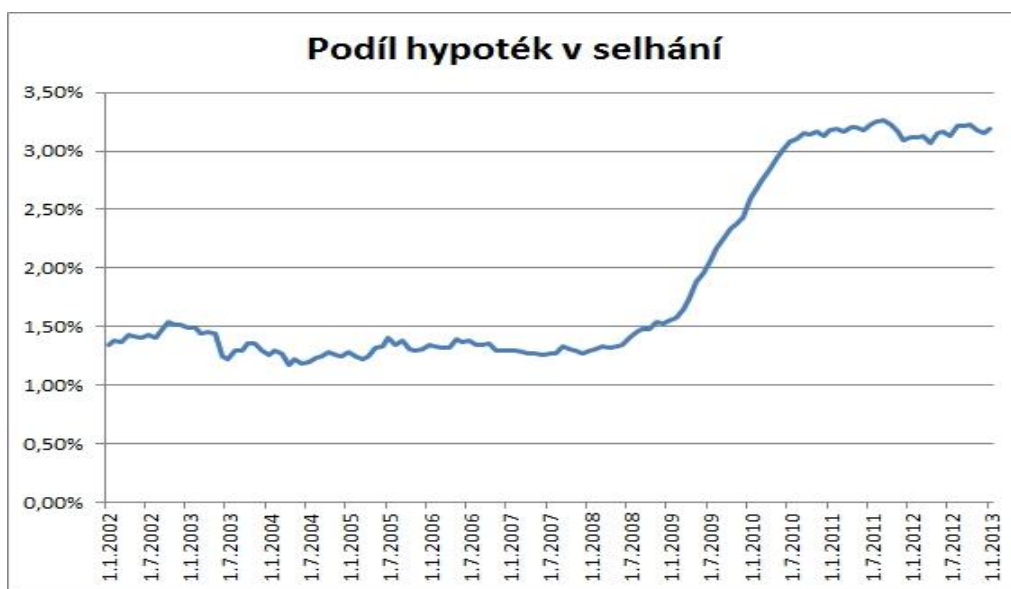
je to bezúročné, poté je úrok vyšší. Pokud člověk potřebuje půjčit více peněz na delší dobu, vyplatí se osobní úvěr.⁹

1.4 ÚVĚRY V SELHÁNÍ

Úvěry v selhání jsou definované jako půjčky, jejich splácení je promeškáno o 90 dnů a více, nebo byly splátky odloženy na základě dohody. Úvěry v selhání zahrnují nestandardní, pochybné a ztrátové úvěry, které se liší délkou po splatnosti.¹⁰

Na grafu č. 4 je zobrazen vývoj podílu hypoték v selhání na celkovém zadlužení. Domácnosti mají potíže se splácením hypoték přibližně z 3 %.

Graf 4: Podíl hypoték v selhání

Zdroj¹¹

⁹ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

¹⁰ SMRČKA, L. *Rodinné finance. Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-199-4.

Ve srovnání s celkovým podílem úvěrů domácností v selhání uvedeném na grafu č. 5 je podíl hypoték v selhání nižší než podíl všech úvěrů domácností v selhání. V celkových úvěrech jsou zahrnuty spotřebitelské úvěry, které patří mezi nejhroženější, co se týká splácení. Podíl problematických úvěrů domácností se od počátku finanční krize podstatně zvýšil a v posledních dvou letech se ustálil kolem 5 %. Důsledkem dopadů finanční krize domácnosti zvýšily svou finanční opatrnost.

Graf 5: Podíl úvěrů domácností v selhání

Zdroj:¹²

¹¹Databáze časových řad ARAD. ČNB. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=0&p_lang=CS

¹² Databáze časových řad ARAD. ČNB. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=0&p_lang=CS

1.5 VÝVOJ POČTU OSOBNÍCH BANKROTŮ

Od roku 2008, kdy byl institut osobního bankrotu ošetřen zákonem, počet využití osobního bankrotu stále rostl. Už během prvních dvou let existence institutu osobního bankrotu se počet vyřízených bankrotů zvýšil ze 724 za rok 2008 na 2 438 osobních bankrotů. V roce 2012 se počet bankrotů od počátků zvýšil bezmála třiadvacetkrát. Zároveň je také patrné z grafu, že počty návrhů oproti bankrotům mají vyšší meziroční přírůstek. Roste totiž počet lidí, kteří si zkusí podat návrh na osobní oddlužení, ale nesplňují zákonem stanovené podmínky pro schválení osobního oddlužení.

Graf 6: Osobní bankroty po pololetích

Zdroj¹³

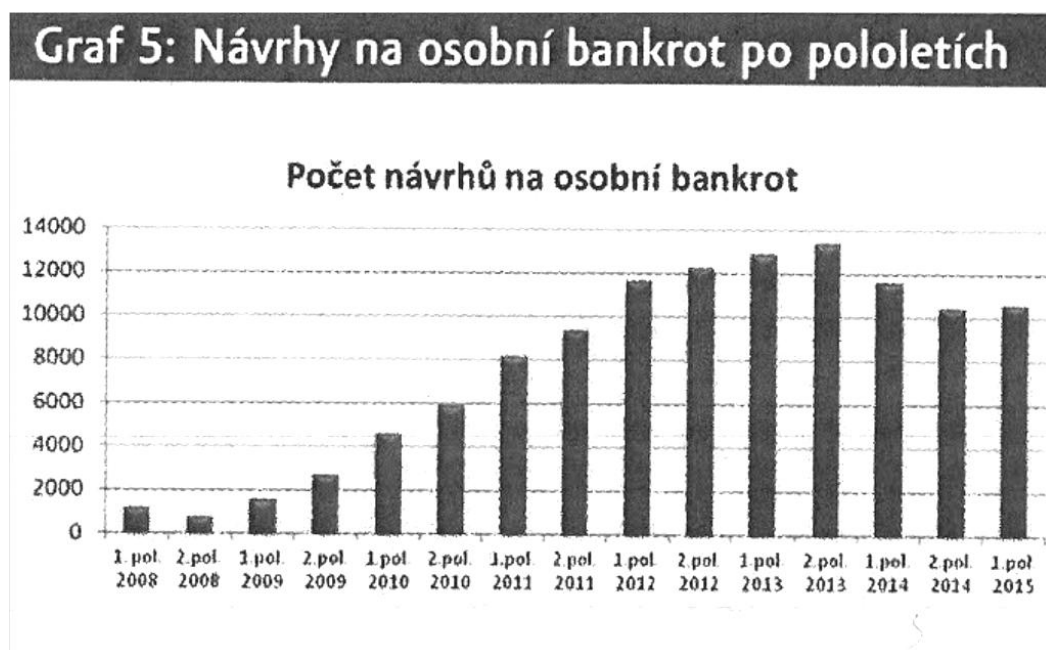
V polovině loňského roku bylo evidováno téměř 117 tisíc podaných insolvenčních návrhů na osobní bankrot, z toho u 85 tisíc lidí bylo schváleno oddlužení.¹⁴

¹³ KAMENÍČKOVÁ, V. *Osobních bankrotů čekáme letos méně*. Konkursní noviny - Bulletin. 2015, 17. 09. 2015. ISSN 1213-4023.

¹⁴ (Tamtéž, s. 26)

Na předešlém grafu je zachycen dlouhodobý růst počtu osobních bankrotů až do první poloviny roku 2014, poté je zaznamenán pokles. V prvních letech fungování insolvenčního zákona a samotného způsobu oddlužení rostl i počet osobních bankrotů. Lze to vysvětlit hlavně tím, že institut osobního oddlužení byl nový nástroj v České republice, jak se zbavit se dluhů.¹⁵

Graf 7: Návrhy na osobní bankrot po pololetích

Zdroj¹⁶

Na grafu č. 8 jsou znázorněné značné rozdíly mezi jednotlivými kraji v počtu návrhu na bankrot v přepočtu na 10 000 obyvatel za období od července 2014 do června 2015. Nejvíce návrhů bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji s 39,5 návrhu, za ním je Ústecký kraj. Nejlépe je na tom kraj Vysočina a hned za ním Praha s 13,3 návrhy.

¹⁵ KAMENÍČKOVÁ, V. *Osobních bankrotů čekáme letos méně*. Konkursní noviny - Bulletin. 2015, 17. 09. 2015. ISSN 1213-4023.

¹⁶ (Tamtéž, s. 26)

Graf č. 8: Návrhy na osobní bankrot podle krajů

Zdroj¹⁷

Samotný institut osobního bankrotu nemůže využít každý. K tomu je nutné splnit řadu podmínek. Podrobněji se tomu věnuji v další části své práce. Jednoznačnou výhodou tohoto nástroje je skutečnost, že pokud soud dlužníkovi schválí oddlužení, jeho dluh už dále neroste, úroky z prodlení už se nezapočítávají a jsou pozastaveny všechny exekuce. Po uplynutí pětiletého období, kdy má dlužník povinnost pravidelně měsíčně odvádět část ze svého příjmu na plnění svých závazků alespoň na 30%, jsou mu zbylé závazky odpuštěny.

Dalším důležitým aspektem pro vysvětlení vzrůstající tendence podání návrhů na oddlužení je lepší se ekonomická situace samotné České republiky. To znamená, že dochází k růstu mezd a růstu volných pracovních míst při snižující se nezaměstnanosti a nízké inflaci. Spolu s tím dochází i k růstu koupěschopné poptávky, ta má za následek růst spotřeby domácností.

¹⁷ KAMENÍČKOVÁ, V. *Osobních bankrotů čekáme letos méně*. Praha: Konkursní noviny - Bulletin, 2015, vyd. 17. 9. 2015. s. 26.

Ne vždy ale vydrží příznivý vývoj napořád. Nejčastěji se pak změni úroveň příjmů v domácnosti zapříčiněnou ztrátou zaměstnání, dlouhodobá nemoc, úraz nebo rozvod. Samotný život tzv. nad poměry, při kterém jsou dlouhodobě výdaje vyšší než příjmy, se také dá zařadit mezi příčiny budoucích obtíží. Další riziko hrozí při využití půjčky od nebankovních institucí. Ve většině případu tyto zmíněné situace dovedou člověka až k osobnímu bankrotu. Proto se v následující části věnuji podrobněji institutu oddlužení, který je v podstatě jediným možným řešením, jak vyřešit závažný problém osobního bankrotu.

Zadlužení českých domácností

Zadlužování českých domácností roste stále větším tempem a není to jen krátkodobá odchylka. Je třeba to vnímat jako rostoucí problém. Zadlužení je příčinou sociálního vyloučení, sociálních problémů rodiny, a může být mimo jiné spouštěčem zdravotních problémů.

Nelze říci, že půjčování peněz je vždy problém. Růst zadlužení má de facto i pozitivní vliv, a to na růst ekonomiky, respektive HDP. Problémem se stává ve chvíli, kdy domácnosti nejsou schopny splácet své závazky, předlužení začíná mít negativní vliv na společnost a stává se rizikovým společenským jevem. Nežádoucí vliv lze ilustrovat právě na objemu osobních bankrotů.¹⁸

---

¹⁸ *Dluhy domácností opět stouply*. Finanční noviny. [online] 2015 [cit. 2015-12-11]. Dostupné z: www.financninoviny.cz/zpravy/dluhy-domacnosti-opet-stouply-v-srpnu-dluzily-1-301-bilionu-kc/1264250

1.6 PŘÍČINY ZADLUŽOVÁNÍ ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ

Nízké úrokové sazby

České domácnosti se rozhodují o přijetí úvěru na základě jedné z nejdůležitějších proměnných, úrokové míry. Záleží na výši úrokových sazeb. K ustálení úrokových sazeb došlo ke konci 90. let. Následná tendence je setrvale klesající až na krátké výjimky. V současné době se základní úroková sazba ČNB (2T repo sazba) pohybuje se na historicky nízké úrovni v blízkosti nuly, konkrétně na 0,05%.¹⁹ Na tento vývoj úrokových sazeb, který vede k levnějšímu zadlužení, reagují domácnosti zvýšenou poptávkou po nových úvěrech. Zprostředkovatelé úvěrů toho z objektivních důvodů využili a rozšířili a zkvalitnili své nabídky služeb. Levné úvěry se však mohou v průběhu času zdražit a vést k selhání dlužníka. Přesně to se stalo v USA, kdy si američané v důsledku nízkých úrokových sazeb a vládní podpory nemovitostního trhu sjednávali velké množství hypotečních úvěrů. Fed byl ovšem koncem roku 2004 z důvodu přehřátí ekonomiky nucen zvednout úrokové sazby, což vedlo ke zdražení hypotečních úvěrů a to následně způsobilo značné problémy se splácením dlužníků.²⁰

České domácnosti si pořizují úvěry zejména na nákup nemovitostí, poté na domácí spotřebiče, pořízení automobilu a na vzdělání.

Úvěry na bydlení

Touha po vlastním bydlení spojená s úvěrovým financováním tohoto bydlení je jedním z důvodů zadluženosti domácností. Zájem o hypotéky stoupá zejména kvůli nízké úrokové sazbě. Některé banky zároveň nabízí různé akce lákající klienty na refinancování hypotečního úvěru s garancí úrokové sazby.

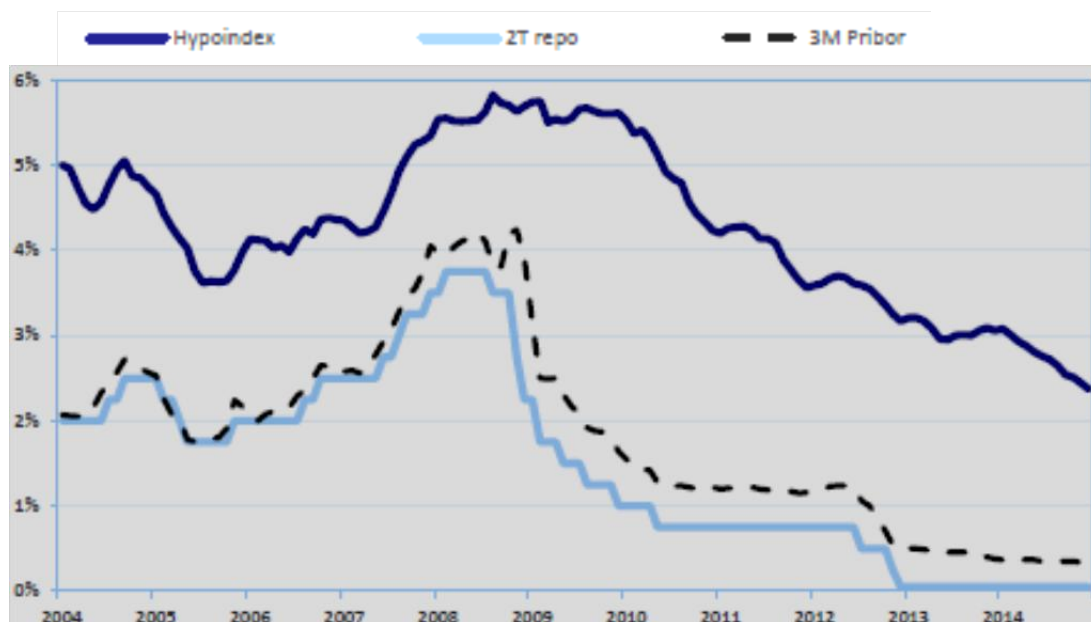
---

¹⁹ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

²⁰ ZEMÁNEK, J. *Hypoteční krize v USA. Příčiny, průběh, následky (1. díl)*. Euroekonom.cz [online]. 2008 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-usa-hypoteky>

Úrokové sazby se v současné chvíli nachází na rekordním minimu. Průměrná úroková míra se pohybuje kolem 2,00 procenta, tedy doposud nejnižší úroveň. V roce 2012 se průměrná sazba nacházela kolem 4 procent.²¹

Graf č. 9: Vývoj vybraných úrokových sazeb

Zdroj:²²

---

²¹ HOVORKA, J. *Ceny hypoték spadly na dno. Průměrná úroková sazba se blíží dvouprocentní hranici.* Hospodářské noviny [online]. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64179580-ceny-hypotek-spady-na-dno-prumerna-urokova-sazba-se-blizi-dvouprocentni-hranici>

²² Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

Růst disponibilního důchodu

V posledních letech růst reálných mezd spolu s relativně nízkými úrokovými sazbami poskytovali českým domácnostem snadný přístup k rychlým penězům a utrácení. Ochotu českých domácností utrácet ovlivňují rostoucí příjmy a rostoucí životní úroveň.²³

Rostoucí spotřeba a nízká úroveň úspor

Spotřeba domácností z makroekonomického hlediska je dána ukazatelem výdajů na konečnou spotřebu domácností. Na samotném růstu spotřeby se podílí z největší části nákupy předmětů dlouhodobé spotřeby.

Uvádím rostoucí spotřebu a nízkou úroveň úspor, to ale platí během stabilního ekonomického vývoje. Nízké úrokové sazby motivují k vyšší spotřebě, protože klesá ohodnocení úspor, lidé méně spoří, zároveň i ohodnocení úvěrů, lidé si více půjčují, to celé vzájemně podporuje spotřebu.²⁴

V současné době je spotřeba nízká a úspory rostou, a to i přes takřka nulové sazby. Důvodem je probíhající recese, respektive nejistota jednotlivých ekonomických subjektů v budoucí ekonomický vývoj, ČNB to ilustruje na klesajícím indikátoru spotřebitelské důvěry. ČNB se snaží nastartovat spotřebu prostřednictvím nízkých úrokových sazeb, spotřeba samotná ale na to zatím nereaguje.²⁵ Důvodem nízké spotřebitelské důvěry může být také fiskální konsolidace vlády. Ledakdo si může říci, když už spoří i vláda, budeme raději spořit také, lépe řečeno méně spotřebovávat.

---

²³ Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

²⁴ HOLMAN, R. *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.

²⁵ Vývoj míry úspor domácností. [online]. 2013 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_IV/boxy_a_prilohy/zoi_2012_IV_box_1.html

Konkurence mezi poskytovateli

S žádostí o půjčku se české domácnosti mohou obrátit na bankovní i nebankovní instituce. Poskytovatelů půjček je značné množství a škála nabízených produktů je rozmanitá. Liší se hlavně výší úrokových sazeb, dostupností a rychlostí úvěrů. Zatímco banky a družstevní záložny, které poskytují úvěry, jsou pod dohledem ČNB, nebankovní instituce tímto způsobem hlídané nejsou. S tím souvisí i další z příčin zadlužování – snadná dostupnost půjček a snižující se úvěrové standardy, zejména pak u nebankovních institucí.

Všemožné reklamní kampaně podsouvají lidem do podvědomí, že půjčení peněz je velmi snadné, peníze budou poskytnuty hned a to bez dalších zvláštních podmínek.

Neblahým trendem se staly tzv. – rychlé půjčky. Poskyvatelé rychlých půjček nabízí zejména hotovostní neúčelové úvěry. Poskytnou úvěr ve velmi krátkém čase, nepožadují ručitele a dlužníka neověřují ani v registru dlužníků. O svých produktech neposkytují téměř žádné bližší informace. Nejproblematičtější je vlastní informování o hodnotě RPSN²⁶.

Finanční gramotnost

Poskyvatelé úvěrů a půjček mají nad spotřebiteli značnou informační převahu. Velmi často se stávají situacím, kdy klienti uzavírají smlouvu o půjčce, aniž by znali podmínky poskytnutí. Ministerstvo financí proto založilo Pracovní skupinu pro finanční vzdělávání²⁷, která má zlepšit finanční gramotnost obyvatelstva.

Spotřebitelé velmi často také upřednostňují současnou spotřebu před budoucí. Přijmou úvěr i s vědomím, že v budoucnu se vlastní spotřeba bude muset snížit o jistinu a úroky.

---

²⁶ RPSN = Roční procentní sazba nákladů. Jedná se o celkové náklady úvěrů, úroky, provize, poplatky pro zprostředkovatele a jiné, vyjádřené jako roční procentuální podíl z dlužné částky. Spotřebiteli umožňuje vyhodnotit lépe výhodnost/nevýhodnost poskytovaného úvěru.

²⁷ Internetový odkaz: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_prac_skupina.html

Podle zveřejněných údajů z Konference o finanční gramotnosti je finanční gramotnost v České republice na velmi slabé úrovni a do budoucna se neočekává výraznější zlepšení. Například z průzkumu pro Českou spořitelnu vyplývá, že jsou Češi finančně zodpovědní, ale oblast financí je příliš nezajímá a neorientují se v ní. Zároveň lidé s nižší finanční gramotností se nesnaží se jakkoli v této oblasti vzdělávat.²⁸ V závěrečné zprávě z exkluzivního výzkumu pro Ministerstvo financí ČR a ČNB jsou zveřejněna zjištění vypovídající o situaci v našem státě.

Dluhy a spotřeba

Důvody proč si lidé půjčují, neobsáhneme pomocí tabulek, empirických dat či jiných podobných údajů. Jako výchozí teorie můžeme použít hypotézu permanentního důchodu a hypotézu životního cyklu.²⁹ Podle teorie hypotézy životního cyklu si mladý člověk vypůjčuje na svou současnou spotřebu, protože předpokládá, že poté v produktivním věku bude vydělávat a mít více peněz. Svě závazky z mládí splatí a část peněžních prostředků uspoří na důchod. Zároveň se snaží, aby jeho spotřeba během celého života byla vyrovnaná.

Hypotéza permanentního důchodu naopak rozlišuje spotřebu na permanentní a dočasnou, krátkodobou. Zde vzniká problém určit, jaké příjmy spotřebitel považuje za permanentní. Spoléhat na to, že příjem z práce je permanentní, bude na stejné úrovni, není příliš strategické. Zásadní vliv na to má i hospodářská krize, respektive nárůst nezvěstnosti během ní.³⁰

Otázkou je, co způsobuje, že někteří lidé se zbytečně zadlužují. Z jakého důvodu si pořizují věci, které nejsou nezbytně nutné a nemohou si je dovolit. Vede k tomu touha vyrovnat se okolí, být přijímán společností. Pokud to člověk sám nedokázal, tak se to snaží vynahradiť svým dětem za cenu zadlužení. Dalším takovým faktorem

---

²⁸ Finanční gramotnost jako součást občanské gramotnosti. *Čtvrtá mezinárodní konference k finanční gramotnosti*[online]. 2011 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: http://www.financnigramotnost.eu/blob.php/%C4%8Ctvr%C3%A1+mezin%C3%A1rodn%C3%AD+konference+11.11.2011_v%C3%BDstupy_C.pdf?story_soubory=66

²⁹ HOLMAN, R. *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.

³⁰ (Tamtéž, s. 254)

je závislost na tom, co si druzí myslí. Vede to k boji „Musím mít to, co mají ostatní.” . Posledním faktorem, který vede ke zbytečnému zadlužení je přílišná důvěřivost. Klamavá reklama, nebo jen klamavý dojem stačí k ovlivnění spotřebního chování člověka.

Typický český dlužník

Společnost APS zabývající se správou pohledávek rozdělila své klienty do kategorií, jež charakterově vystihují chování jednotlivých dlužníků, způsob komunikace s nimi a způsob jejich přístupu k závazkům.

Téměř polovina dlužníků spadá do kategorie s názvem Seriózní dlužník. Tento člověk přišel o svůj příjem kvůli nemoci, nebo ztrátou zaměstnání. Uvědomuje si svou zodpovědnost za vzniklou situaci. Ztrátu příjmu řešil snáze dostupnými nabídkami rychlých půjček. Nastalou situaci se snaží řešit, ale za dluhy se stydí a často nekomunikuje s věřitelem.

Kategorie Oběť se do svízelné situace dostala nejčastěji cizím zaviněním, ručením za závazky svých přátel, rodinných příslušníků, nebo se stala obětí podvodného jednání. V tomto případě mají povinnost nést závazky za někoho jiného. Jedná se o 13% z klientů.³¹

Další skupinou je Chronický dlužník (11%). Popsaný jako šedesátiletý muž, který příliš neorientuje na trhu s finančními produkty, ale zároveň neřeší problém s následky nesplácení. Přilepšuje si půjčkami a následně půjčky splácí další půjčkou.³²

Jako Proviněného dlužníka agentura popsala ženu nad padesát let, která přišla o práci (10% klientů). Klientka si je svých dluhů vědoma, ale příjem jí nestačí na pokrytí všech závazků. Přesto se snaží nastalou situaci řešit.

---

³¹ KUDRNOVÁ, V. *Dlužím, tedy jsem. Typologie českých dlužníků a jejich přístupů ke splácení svých závazků* [online]. 15. 6. 2014 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62331760-dluzim-tedy-jsem-typologie-ceskych-dluzniku-a-jejich-pristupu-ke-splaceni-svych-zavazku>

³² (Tamtéž)

Matky samoživitelky patří do další skupiny. Žena do třiceti let s dětmi předškolního věku je na zajištění chodu domácnosti sama a často se snaží dětem poskytnout nadstandardní životní úroveň.

Častým případem je dlužník Schopný kličkař. Mladý třicetiletý muž s nepravidelným příjmem, který je zvyklý na exekuce, své závazky neplní a ani se nesnaží. Nemá žádný majetek a žije u svých rodičů.³³

1.7 NOVELA ZÁKONA O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU

Jak už jsem výše zmiňovala, k osobnímu bankrotu nejčastěji vedou spotřebitelské úvěry (viz graf č. 3). Od 25. února 2013 zveřejněním ve Sbírce zákonů nabyla platnost a účinnost novela zákona o spotřebitelském úvěru.³⁴ Tato novela byla vypracována jako reakce na neférové praktiky týkající se poskytování spotřebitelských úvěrů a na poznatky z praxe. Měla by posílit postavení spotřebitele a princip odpovědného úvěrování a zamezit nekalému úvěrování.

Podle zmiňované novely bude moci věřitel poskytnout spotřebitelský úvěr pouze tehdy, až bude zřejmé, že dlužník dluh bude schopen splatit. Úvěruschopnost dlužníka prověří věřitel pomocí credit scoringu, tedy provede odborné posouzení příjmové a výdajové stránky dlužníka a na základě toho se rozhodne, jestli úvěr schválí či nikoli. Dále je upraveno zajištění spotřebitelského úvěru, které nesmí být ve značném nepoměru vůči hodnotě zajištěné pohledávky. Za nesplnění povinností plynoucích ze spotřebitelského zákona bude teď nově hrozit pokuta až ve výši dvaceti milionů korun. Jedná se o odstrašující metodu. Vymáhat pokuty u licencovaných firem bude Česká národní banka, u zbylých pak Česká obchodní inspekce.

---

³³ KUDRNOVÁ, V. *Dlužím, tedy jsem. Typologie českých dlužníků a jejich přístupů ke splácení svých závazků* [online]. 15. 6. 2014 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62331760-dluzim-tedy-jsem-typologie-ceskych-dluzniku-a-jejich-pristupu-ke-splaceni-svych-zavazku>

³⁴ Novela zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=781&CT1=0>

Upraven je i vztah spotřebitel – zprostředkovatel. Spotřebitel může od smlouvy odstoupit bez jakékoli hrozící sankce ve lhůtě 14 dnů od uzavření smlouvy o úvěru. Zprostředkovateli bude vznikat nárok na zaplacení odměny za zprostředkování až poté, co spotřebitel dostane obeznámení o výsledku činnosti zprostředkovatele, ne dřív.

Dalším důvodem vyhotovení novely je i zavedení směrnice Evropské unie 2011/90/EU³⁵, jež upravuje dodatečné předpoklady pro výpočet RPSN (roční procentní sazba nákladů) spotřebitelského úvěru, s cílem dosáhnout co nejvíce možné vypovídací schopnosti a srovnatelnosti tohoto ukazatele u úvěrů, u kterých předem neznáme veškeré parametry pro jeho vlastní výpočet.

Novelou bylo také zcela zakázáno v souvislosti se spotřebitelskými úvěry využívat směnky a šeky. Zakázané je i využívat k poskytování úvěrů telefonní linky, jejichž číslo začíná číslicí 9. Jedná se o předraženou telefonní linku, v mnoha případech lidé ani neví, jak bude hovor drahý. Cílem dané novely je ještě více posílit práva spotřebitele a zamezit stále častěji se vyskytujícím neférovým praktikám na úvěrových trzích.³⁶

---

³⁵ Směrnice komise 2011/90/EU. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:296:0035:0037:CS:PDF>

³⁶ Novela zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=781&CT1=0>

2 PRÁVNÍ RÁMEC

Úpadek fyzických osob nepodnikatelů byl poprvé právně upraven zákonem č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání. Snahou bylo docílit poměrné uspokojení věřitele z majetku dlužníka v konkursu. Od dnešní právní úpravy se zásady konkursu nijak zvlášť nelišily. Pro dlužníka fyzickou osobu byl jediným možným řešením úpadku právě konkurs. Dlužník v konkursu přišel o podstatnou část svého majetku vyjma věcí osobní potřeby. Zabavený majetek byl následně zpeněžen, peníze získané z prodeje byly použity k uspokojení věřitelských závazků. Pokud peníze nestačily k pokrytí závazků, dlužníkovi nebyl zbývající dluh odpuštěn. Proto se počet zadlužených fyzických osob zvyšoval a rostl i počet exekucí. K výkonu exekuce je zřízena od roku 2001 instituce soudního exekutora.³⁷

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání byl nahrazen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) účinný od 1. ledna 2008, jehož účelem bylo mimo jiné zpružnění procesu insolvenčního řízení a řešení úpadku místo likvidační formy více formou sanační. Nový platný zákon byl hned po své krátké účinnosti několikrát novelizován. V současné době platí poslední revizní novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 294/2013 Sb. účinná od 1. ledna 2014. Snahou insolvenčního zákona je zajistit větší předvídatelnost a transparentnost řízení o úpadku, celkové zefektivnění procesu a zrychlení úpadkového řízení, posílení postavení věřitelů, motivace dlužníka k včasnému řešení svého úpadku.³⁸

Insolvenční zákon se vztahuje na řešení úpadu fyzických osob, právnických osob, podnikatelů, nepodnikatelů. Samotné insolvenční řízení je specifické soudní řízení, při kterém se řeší především dlužníkův úpadek či úpadek hrozící. Základním účelem

---

³⁷ ZOULÍK, F. *Vývoj insolvenčních řízení*. Praha: Právní fórum (Wolters Kluwer), 2009, č. 4, s. 153-160.

³⁸ FRONC CHALUPECKÁ, K. *Odovědnost v insolvenčním právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 108. ISBN 978-80-210-6567-3

tohoto práva je řešení majetkových vztahů dlužníka a uspokojení pohledávek věřitelů z dlužníkovy majetkové podstaty.³⁹

Dlužník je v úpadku, pokud

- Má více věřitelů (nejméně dva)
- Zároveň jeho peněžité závazky jsou po lhůtě splatnosti více jak 30 dní
- A tyto závazky není schopen plnit

Dále se má za to, že dlužník je v platební neschopnosti, jestliže

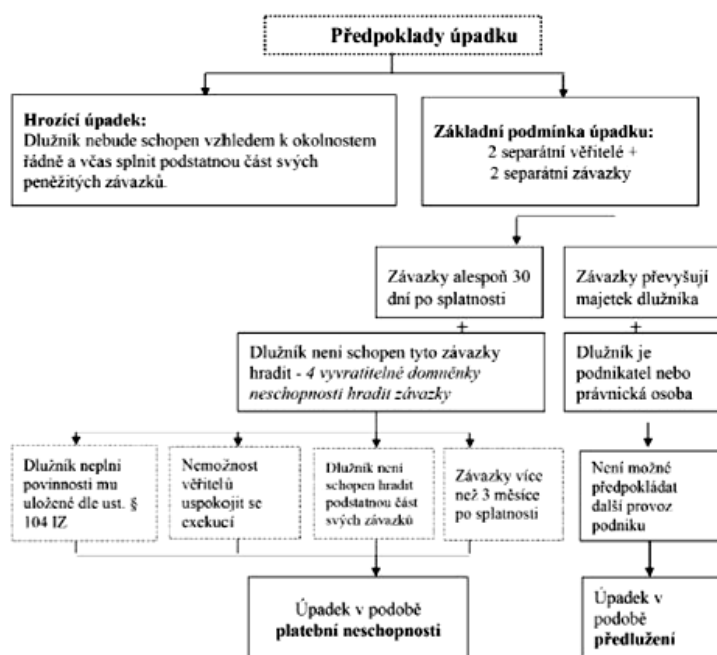
- platby rozhodující části svých závazků zastavil, nebo
- tyto závazky neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- nelze dosáhnout uspokojení některé ze splatných pohledávek výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- dlužník nepředložil seznamy a listiny insolvenčnímu soudu z povinnosti vycházející z § 104 odst. 1.⁴⁰

---

³⁹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s 28. ISBN 978-80-87576-80-9.

⁴⁰ BUDÍN, P. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízením Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*, Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

Obrázek 1: Předpoklady úpadku

Zdroj:⁴¹

Platební neschopností dlužníka se myslí situace, kdy dlužník není schopen uhradit peněžité závazky. Tento druh úpadku bývá zjištěn na základě podání insolvenčního návrhu samotným dlužníkem, nebo věřitelem.⁴²

Jiný druh úpadku viditelný na grafu je předlužení. Jedná se o situaci, kdy závazky převyšují dlužníkuv majetek. Předlužení může být zjištěno výhradně na základě insolvenčního návrhu podaného dlužníkem, který je právnickou osobu, nebo podnikatelem (fyzická i právnická osoba).

⁴¹FRONC CHALUPECKÁ, K. *Odpovědnost v insolvenčním právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 108. ISBN 978-80-210-6567-3.

⁴²MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd., Praha: Leges, 2014, s. 28. ISBN 978-80-87576-80-9.

2.1 Insolvenční návrh

Insolvenční řízení je zahájeno podáním insolvenčního návrhu dlužníkem nebo věřitelem věcně příslušnému soudu. V případě hrozícího úpadku smí podávat návrh jen dlužník. Na základě návrhu zahájí insolvenční soud řízení a to dnem doručení žádosti. Do dvou hodin od doručení insolvenčního návrhu je soud povinen ho zveřejnit, zároveň je doručen všem účastníkům řízení a informováni jsou také orgány, pod jejichž správou dlužník spadá, např. úřad práce, okresní správa sociálního zabezpečení, finanční úřad a jiné.⁴³

V insolvenčním návrhu musí být uvedeno

- jméno a adresa navrhovatele a dlužníka,
- důvody, ze kterých plyne oprávnění podat návrh,
- skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho úpadek hrozící,
- důkazy, jichž se dovolává navrhovatel
- z návrhu musí být patrné, čeho se navrhovatel dožaduje

Navrhovatel je zároveň povinen přiložit listinné důkazy a předepsané přílohy, seznam majetku, seznam svých závazků. Návrh musí být podepsán úředně ověřeným podpisem. Podá-li návrh věřitel, je povinen k návrhu připojit i přihlášku své pohledávky.⁴⁴

Jestliže návrh podal dlužník, je povinen předložit i seznam majetku, seznam všech závazků a věřitelů. Mezi přílohy by měl zařadit i listiny dokládající úpadek. Chybí-li v návrhu zákonem stanovené náležitosti, je řízení skončeno. Od podání návrhu na insolvenční řízení běží lhůta 15 dnů na rozhodnutí. Dlužník může v návrhu uvést, jakým způsobem by jeho úpadek měl být řešen. Pokud dlužník chce svůj úpadek řešit oddlužením, musí s insolvenčním návrhem podat návrh na oddlužení.

---

⁴³ KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon) s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-163-5.

⁴⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd., Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-939-7.

V den podání návrhu soud zveřejní vyhlášku v insolvenčním rejstříku a zahájí tak insolvenční řízení. Zahájením řízení nelze uplatnit žalobou pohledávky vůči dlužníkovi a jiná práva vztahující se k majetkové podstatě, pokud to lze uplatnit přihláškou. Dlužník je tím chráněn před novými žalobami. Současně s tím jsou zastaveny exekuce na dlužníka a veškeré úročení vkladů. Smyslem je ochrana majetku spadajícího do majetkové podstaty. Soud vyzve věřitele k přihlášení svých pohledávek vůči dlužníkovi a dlužník se musí zdržet jakéhokoli nakládání s majetkem. Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejněním vyhlášky a trvají, nestanoví-li zákon jinak, do skončení insolvenčního řízení.⁴⁵

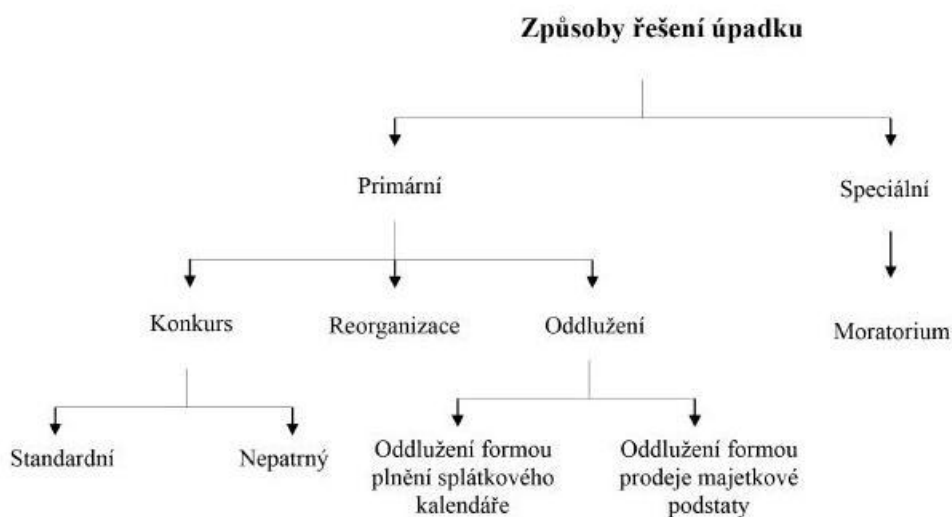
⁴⁵ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2014, 2. vyd., s 28. ISBN 978-80-87576-80-9.

3 ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU

Právní úprava rozeznává následující způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka:

- Konkurs
- Reorganizace
- Oddlužení
- Zvláštní řešení úpadku pro určité subjekty nebo určité druhy případů⁴⁶

Obrázek 2: Způsoby řešení úpadku

Zdroj:⁴⁷

Vyústěním jednotného insolvenčního řízení je rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení. Pokud se jedná o konkurs, vyústěním je prohlášení konkurzu na majetek dlužníka. Jde-li o reorganizaci, rozhodnutím je povolení reorganizace. V případě oddlužení je výsledkem insolvenčního řízení rozhodnutí o povolení oddlužení.

---

⁴⁶ BUDÍN, P. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*, Praha: Wolters Kluwer, 2013, ISBN 978-80-7357-243-3.

⁴⁷ FRONC CHALUPECKÁ, K. *Odpovědnost v insolvenčním právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 108. ISBN 978-80-210-6567-3.

Zásady Insolvenčního řízení

Aby insolvenční řízení probíhalo tak jak má, jsou jasně daná pravidla, jakým způsobem rozpoznávat a následně řešit dlužníkův úpadek. Insolvenční právo stojí na jasně vymezených zásadách.

- Zásada spravedlivého nakládání s účastníky řízení

Insolvenční řízení musí být vedeno, aby ani jeden z účastníků řízení nebyl zvýhodněn nedovoleným způsobem nebo nespravedlivě poškozen.

- Zásada rychlosti řízení

Insolvenční řízení je vedeno takovým způsobem, aby dospělo k rychlému a hospodárnému uspokojení všech věřitelů. Jde například o rozšíření termínů a lhůt daných insolvenčním zákonem. Zveřejněním písemností na úřední desce soudu a tím provedené doručení a současně zveřejněním v insolvenčním rejstříku.

- Zásada co nejvyššího uspokojení věřitelů

Současně s touto zásadou je snahou sledovat maximalizaci uspokojené věřitelů, kteří uplatňují svou přihlášku v insolvenčním řízení.

- Zásada pari passu

Podle insolvenčního zákona věřitelé mající stejné nebo obdobné postavení, mají zároveň v insolvenčním řízení stejné možnosti. Lze to definovat jako formální rovnost postavení věřitelů. Ale zároveň k tomu je i celá řada výjimek i v následném poměrném uspokojování věřitelů.⁴⁸

- Zásada ochrany dobré víry

Práva věřitele nabytá v dobré víře před samotným zahájením insolvenčního řízení nelze omezit rozhodnutím soudu ani insolvenčním správcem, pokud zákon nestanoví jinak. Týká se to zejména práv zajištěných věřitelů získaná před zahájením insolvenčního řízení.

---

⁴⁸ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnický.* 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-939-7.

- Zásada zákazu uspokojení mimo insolvenční řízení

Věřitelé jsou povinni zdržet se jakéhokoli jednání vedoucí k uspokojení jejich pohledávek mimo samotné insolvenční řízení, pokud to nedovolí zákon. Tato povinnost platí i na věřitele dlužníka, který se neúčastní řízení a nepřihlásil do řízení svou pohledávku.

- Zásada publicity a transparentnosti insolvenčního řízení

Tato zásada se týká zejména insolvenčního rejstříku. Insolvenční rejstřík je veřejný a obsahuje seznam všech insolvenčních správců, seznam dlužníků a veškeré spisy týkající se insolvenčního řízení. Každému dlužníkovi se v rejstříku vede insolvenční spis. Kdokoli má právo do něj nahlížet a pořídit si z něho kopie a výpisy.⁴⁹

Vliv insolvenčního řízení na fungování dlužníka

Samotný průběh insolvenčního řízení v sobě obsahuje všechny zásady insolvenčního řízení, které jsem uvedla v předcházejících odstavcích. Aby tyto zásady byly dodržovány, musí insolvenční řízení dostatečně upevnit celé mechanismus, aby dlužník měl nastavena určitá jasně stanovená pravidla fungování.

Insolvenční řízení je určité omezení subjektu z nějakého pádného důvodu. Celé jednání může mít i nevratné důsledky. Aby však insolvenční řízení dostalo svého účelu, je nutné, aby tato omezení byla v dostatečné míře vynutitelná.

Účinky zahájení insolvenčního řízení

Nejvýraznější účinky samotného insolvenčního řízení jsou právě účinky vztažené k zahájení insolvenčního řízení. Dané účinky nastávají zveřejněním vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku, nikoliv zahájením insolvenčního řízení.

---

⁴⁹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

Tyto účinky se dělí podle toho, jestli se týkají dlužníka a jeho fungování, nebo jsou určeny hlavně k postupu věřitelů.⁵⁰

Týkají-li se účinky postupu věřitelů vůči dlužníkovi, je důležité akceptovat určitá následující omezení:

- Všechny pohledávky a jiná práva vztahující se k majetkové podstatě nemohou být vymáhána žalobou, k tomu je určena přihláška pohledávky.
- Práva na uspokojení ze zajištění, které se dotýká dlužníkovu majetku nebo jeho majetkové podstaty, lze nabýt nebo uplatnit jen za podmínek daných insolvenčním zákonem.
- Exekuce nebo výkon rozhodnutí, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka, nebo majetku patřící do majetkové podstaty, lze nařídit či zahájit, nelze však exekuci ani výkon rozhodnutí provést.
- Veškeré lhůty na uplatnění práv, která lze vymoci jen přihláškou, po zahájení insolvenčního řízení nezačínají ani neběží dále.⁵¹

Druhá skupina účinků se týká dlužníka a vztahuje se k jeho činnosti, omezením k zacházení s majetkovou podstatou, omezení co se týká zachování jejího rozsahu. Od okamžiku, kdy nastávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, je dlužník povinen se zdržet nakládání s majetkovou podstatou i s majetkem, který do majetkové podstaty může náležet. Týká se to převážně podstatných změn ve skladbě majetku, v jeho využití, podstatných změn v určení majetku anebo jeho nezanedbatelné zmenšení.

Porušení těchto povinností vede k zjištění neúčinnosti tohoto úkonu vůči věřitelům dlužníka. Jednotlivé účinky týkající se zahájení insolvenčního řízení mohou být upraveny ze strany insolvenčního soudu pomocí předběžného opatření. Je možné i některé účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení zcela vyloučit.⁵²

---

⁵⁰ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnický.* 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-939-7.

⁵¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

⁵² BUDÍN, P., KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízením Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

Insolvenční zákon stanovuje, že tyto účinky zahájení insolvenčního řízení budou trvat až do skončení insolvenčního řízení. Účinky týkající se zahájení insolvenčního řízení se v průběhu řízení překrývají jednotlivými dalšími účinky, které jsou spojené s jinými fázemi insolvenčního řízení.

Účinky prohlášení úpadku

Pokud insolvenční soud dospěje k závěru, že dlužník se nachází v úpadku, pak toto rozhodnutí s sebou nese další účinky, které mají vliv na dlužníka.

Jedná se zejména o tyto účinky:

- Ustanovení insolvenčního správce
- Úprava započtení pohledávek dlužníka
- Lhůta na přihlašování pohledávek
- Omezení týkající se upokojení některých pohledávek. v tomto případě se neuspokojují úroky z prodlení, úroky a poplatek z prodlení pohledávek

Samotné prohlášení o úpadku nemá ale vliv na přechod dispozičního oprávnění, stejně jako nemá vliv na probíhající soudní řízení. Podle revizní novely by však samotné prohlášení o úpadku mělo vyřešit problém s dvojitým uplatňováním nároků.

K nejpodstatnějším účinkům vztahujícím se k prohlášení úpadku dlužníka patří začátek běhu propadné lhůty k přihlšování věřitelských pohledávek. V současné době je stanovena lhůta v rozmezí 30 dní až 2 měsíců k přihlšování pohledávek. Lhůta je stanovena v závislosti na rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Pokud je součástí rozhodnutí o úpadku i samotné rozhodnutí o povolení oddlužení, je lhůta k přihlšení pohledávek stanovena na 30 dnů. Pokud bude součástí rozhodnutí o úpadku dlužníka jiný způsob řešení, lhůta bude činit 60 dnů k přihlšení pohledávek.⁵³

---

⁵³ BUDÍN, P., KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

3.1 KONKURS

Jedním ze způsobů řešení úpadku je konkurs. Jedná se o likvidační způsob řešení a lze jím řešit úpadek již existující. V drtivé většině je konkursem řešen úpadek u dlužníka podnikatele. V případě fyzické osoby je konkurs volen výjimečně, zpravidla pokud oddlužení brání zákonem stanovené překážky.

Způsob řešení úpadku konkursem spočívá v tom, že na základě rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkursu je zpeněžována majetková podstat dlužníka a z výtěžku po zpeněžení se poměrně uspokojí věřitelé dlužníka. Snahou konkursu je dosažení maximálního možného zpeněžení a uspokojení tak věřitelů v co nejvyšší možné míře. Neuspokojené pohledávky nezanikají, věřitelé mají oprávnění k jejich dalšímu vymáhání. Po zrušení konkursu následuje výmaz z veřejného rejstříku, tedy zánik právnické osoby.⁵⁴

S prohlášením konkursu na majetek dlužníka přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou z dlužníka na insolvenčního správce. Účinky prohlášení nastávají zveřejněním usnesení o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku. Je zaznamenán přesný datum, hodina a minuta zveřejnění. Po samotném prohlášení a zveřejnění mohou věřitelé začít uplatňovat svá práva podle insolvenčního zákona.

Na základě seznamu majetku od dlužníka a součinnosti věřitelského výboru vyhotoví insolvenční správce soupis majetkové podstaty. Listina opravňuje insolvenčního správce ke zpeněžení sepsaného majetku a následnému uspokojení věřitelských pohledávek. Do soupisu majetkové podstaty dle zákona patří majetek dlužníka, věci movité a nemovité, spoluvlastnické podíly, podnik, vkladní knížky, listy, akcie, směnky, šeky a jiné ceniny, obchodní podíly, dlužníkovy pohledávky, dlužníkův plat nebo mzda a další práva a jiné penězi ocenitelné hodnoty.⁵⁵

---

⁵⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnický.* Praha: Linde Praha, 2014, 3. vyd., ISBN 978-80-7201-939-7.

⁵⁵ BUDÍN, P., KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

Zpeněžení majetkové podstaty lze třemi způsoby. První možností je přímý prodej. S prodejem musí souhlasit věřitelský výbor a insolvenční soud. Druhá varianta zpeněžení podstaty je veřejnou dražbou. Veřejnou dražbu schvaluje věřitelský výbor. Posledním způsobem zpeněžení je prostřednictvím exekučního soudu. V tomto případě musí souhlasit insolvenční soud a věřitelský výbor.

Výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty se použije na pokrytí pohledávek a nákladů na správu majetkové podstaty. Insolvenční správce v závěru zpeněžení podstaty předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu. V konečné zprávě správce uvádí celkovou charakteristiku jeho činnosti s majetkovou podstatou a jejím zpeněžením. Po schválení konečné správy insolvenčním soudem a následném nabytím právní mocí, správce vyhotoví návrh rozvrhového usnesení. Ve schváleném rozvrhu se ustanovuje rozsah a poměr uspokojení jednotlivých pohledávek.⁵⁶

Nepatrný konkurs

Nepatrný konkurs je zjednodušený model konkursu pro řešení

- menších konkursů dle počtu věřitelů a rozsahu majetku (obrat dlužníka za poslední účetní období předcházející konkursu nepřesáhl dva miliony korun a úpadce nemá více než padesát věřitelů),
- konkursů na majetek fyzických osob – nepodnikatelů

U fyzických osob – nepodnikatelů půjde o případ, kdy soud dlužníkovi nepřipustil řešení jeho úpadku formou oddlužení, nebo dlužník nedodržel stanovené podmínky. Insolvenční soud může i bez návrhu vydat rozhodnutí, že jde o nepatrný konkurs. Jedná se o rychlé a efektivní řešení konkursu pomocí zjednodušeného procesního postupu.⁵⁷

---

⁵⁶ BUDÍN, P. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*, Praha: Wolters Kluwer, 2013, ISBN 978-80-7357-243-3.

⁵⁷ (Tamtéž, s.225)

3.2 ODDLUŽENÍ

Další z forem řešení je oddlužení, které je přípustné pro fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání, a pro právnickou osobu nepodnikatele. Od 1. ledna 2014 smí návrh na oddlužení podat fyzická osoba podnikatel, které vznikly dluhy z podnikání a tyto pohledávky nebyly uspokojeny ani proběhlým konkursem na dlužníka.⁵⁸ Dalším nutným předpokladem je poctivý záměr dlužníka s připojeným návrhem na povolení oddlužení.

V oddlužení dochází buď ke zpeněžení dlužnickovy majetkové podstaty a následné rozdělení výtěžku mezi věřitele, kteří podali přihlášku pohledávky k insolvenčnímu soudu. Postup je podobný jako u konkursu, uvedeném v předcházející kapitole. Nebo v druhé variantě se dlužníkovi ponechá jeho majetek a dlužník bude povinen splácet svým věřitelům pravidelně ze svých příjmů částku po dobu pěti let podle splátkového kalendáře.

Návrh na povolení oddlužení podává dlužník společně s insolvenčním návrhem na předepsaném formuláři s úředně potvrzeným podpisem. Součástí návrhu na povolení oddlužení musí být v přílohách seznam majetku dlužníka, seznam závazků, doložené dlužnickovy příjmy za poslední tři roky, výpis z rejstříku trestů. Pokud insolvenční návrh podala jiná osoba dříve, musí se dlužník do třiceti dnů k návrhu vyjádřit a zaslat soudu návrh na povolení oddlužení. K podáním těchto návrhů je potřeba přistupovat po zralé úvaze a hlavně zodpovědně. Pokud soud návrh na povolení zamítne, rozhodne pro druhý způsob řešení, a to řešení úpadku konkursem.

Pokud byl návrh podán řádně a včas a zároveň u dlužníka lze předpokládat poctivý záměr a schopnost uspokojit pohledávky věřitelů nejméně 30% rozsahu, nedohodne-li se dlužník s věřitelem jinak, v takovém případě insolvenční soud oddlužení povolí. Soud vydá rozhodnutí o povolení oddlužení společně s rozhodnutím o úpadku, současně je i ustanoven insolvenční správce. Dlužník je povinen po tomto rozhodnutí informovat insolvenčního správce o rozsahu majetkové podstaty a vyhotovit její soupis. Dlužníkovi

---

⁵⁸ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2014, 2. vyd., s 28. ISBN 978-80-87576-80-9.

věřitelé jsou v rozhodnutí vyzváni k podávání přihlášek pohledávek ve lhůtě třiceti dnů. Přihlášky pohledávek jsou zapsány do insolvenčního rejstříku a insolvenční správce z nich sestaví podrobný seznam pro přezkumné jednání, které následuje. V samotném rozhodnutí je soudem nařízeno přezkumné jednání, kde jsou jednotlivě přezkoumány přihlášené pohledávky, a schůze věřitelů. Na schůzi věřitelů se zvolí věřitelský výbor, který se následně usnese na formě oddlužení. Oddlužení lze provést plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením dlužníkovy majetkové podstaty.⁵⁹

Majetková podstata

Důležitá součást insolvenčního řízení je majetková podstata. Majetkovou podstatou insolvenční zákon označuje majetek, který vlastnil dlužník v době, kdy se insolvenční řízení zahájilo na podnět insolvenčního návrhu dlužníka, nebo v době, kdy bylo vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka na návrh podaný některým z věřitelů dlužníka.⁶⁰

Povinností dlužníka v insolvenčním řízení je poskytnout insolvenčnímu správci nebo předběžnému správci, veskerou součinnost při sestavení majetkové podstaty. Tato povinnost se týká i členů statutárních orgánů dlužníka a společníků dlužníka, jeho zaměstnanců apod.

Insolvenční správce či předběžný správce při sestavování seznamu dlužníkovy majetku vychází ze seznamu majetku, který mu dlužník musí předložit hned v první fázi insolvenčního řízení na správcovu výzvu. Pokud dlužník nesplní tuto povinnost vyplývající z insolvenčního zákona, je povinností insolvenčního správce navrhnout insolvenčnímu soudu určitá opatření vedoucí k odstranění závadného stavu. Insolvenční soud v tomto případě je oprávněn dosáhnout odstranění nařízením prohlídky sídla, bytu, místností, kde dlužník by mohl schraňovat majetek, skříně, schránky, které dlužníkovi náležejí, nebo je má v pronájmu. Rozhodnutí o nařízení takové prohlídky je dlužníkovi

---

⁵⁹ ELIÁŠ, K. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4.

⁶⁰ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

doručeno insolvenčním správcem současně při provedení samotného úkonu. Správce pak sepíše protokol.⁶¹

Do majetkové podstaty náleží ze zákona i dlužníkovy spoluvlastnické podíly na majetku a majetek, který náleží do společného jmění manželů. Pokud se jedná o řešení úpadku konkursem, dojde nejprve k zániku společného jmění manželů, následně k jeho vypořádání. Pokud je dlužník zaměstnán v pracovním poměru, náleží do majetkové podstaty i zabavitelná část jeho mzdy.

Do majetkové podstaty však nelze zahrnout majetek, jenž nelze postihnout exekucí nebo výkonem rozhodnutí (např. snubní prsten, běžný oděv, obvyklé vybavení domácnosti, hotovost do 1 000Kč, apod.) Do majetkové podstaty lze však zařadit i majetek, který je ve vlastnictví třetích osob. Jedná se ale o případ, kdy dlužník převedl majetek na třetí osobu a tento převod, byl shledán soudním rozhodnutím za neplatný v průběhu insolvenčního řízení.⁶²

Insolvenční zákon ukládá dlužníkovi povinnost průběžně sledovat stav majetkové podstaty. Její soupis musí být zveřejněn v insolvenčním rejstříku. Z toho také vyplývá povinnost pro insolvenčního správce pravidelně aktualizovat tento soupis. Pokud dlužník nalezne v soupisu neshody, nejasnosti ohledně majetku a jeho zahrnutí do podstaty, obrátí se s námitkami na insolvenčního správce. Udělá to prostřednictvím návrhu na vynětí majetku z majetkové podstaty. Dlužník musí doplnit konkrétní důvody vedoucí k podání návrhu. Návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty pak bude předložen věřitelskému výboru. Konečné rozhodnutí o vynětí práv, věci, nebo jiný majetkové hodnoty z majetkové podstaty náleží insolvenčnímu soudu.

Nezabavitelná částky v oddlužení

---

⁶¹ BUDÍN, P., KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

⁶² MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

V případě řešení úpadku dlužníka oddlužením je značně omezen i dlužníkuv měsíční příjem. Jedná se o zabavitelnou část ze mzdy. Jedná se o značný zásah do hospodaření dlužníka, a proto jsem zařadila i tuto podkapitolu do své práce o osobním bankrotu.⁶³

Příjem se rozděluje na zabavitelnou a nezabavitelnou část. Jako nezabavitelnou částku je brána minimální hranice peněžních příjmů dlužníka, která musí zůstat každému zaměstnanci z jeho hrubé mzdy, v našem případě bez ohledu na jeho výši dluhů. Pro oddlužení je nezabavitelná částka měsíční odvislá na čistém příjmu dlužníka a bere v potaz životní minimum, normativní náklady na bydlení a počet osob, ke kterým má dlužník vyživovací povinnost.

Výši normativních nákladů na bydlení a výši životního minima stanovuje pro každý nový kalendářní rok vláda svým nařízením. Pro rok 2015 se jednalo o částku 5 767 Kč jako normativní náklady na bydlení a životní minimum bylo stanoveno částkou 3 410 Kč.

Pokud dlužníkovi neplyne ze zákona žádná vyživovací povinnost, tak jeho nezabavitelná částka pro rok 2015 se stanoví jako dvě třetiny ze součtu normativních nákladů na bydlení a životního minima. Tedy číselně to bude 6 118 Kč. V případě vyživovací povinnosti je za každou tuto povinnost nutno přičíst k této částce jednu čtvrtinu z tohoto součtu (1/4 z 6 118 Kč, tzn. 1 529,5 Kč). Pro rok 2016 je tato nezabavitelná částka ve výši 6 178,67 Kč.⁶⁴

Částka zbývající na živobytí v oddlužení je tvořena základní nezabavitelnou částkou a jednou třetinou rozdílu čisté mzdy a základní nezabavitelné částky. Pokud daná rozdíl nebude vyšší než stanovená částka 9 177 Kč zákonem. Jedná se o částku postižitelnou bez omezení. Pro rok 2016 je výše této částky 9 268 Kč. Srážky ze mzdy či jiných příjmů lze možné provést jen za předpokladu, že příjem je vyšší než výše

---

⁶³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

⁶⁴ MAULWURF, A. *Nové (vyšší) nezabavitelné částky (nezabavitelné minimum) při exekučních srážkách ze mzdy pro rok 2016*. Epravo.cz [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-vyssi-nezabavitelne-castky-nezabavitelne-minimum-pri-exekucnich-srazkach-ze-mzdy-pro-rok-2016-99997.html>

uvedená nezabavitelná částka. V případě, že má fyzická osoba více příjmu, se jejich částky sčítají, ale nezabavitelná částka se uplatňuje pouze jednou.

3.2.1 ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ

- **Dlužník**

Dlužník je fyzická i právnická osoba, podnikatel, nepodnikatel, nacházející se v úpadku, nebo mu úpadek hrozí.

- **Insolvenční soud**

Insolvenčním řízením se zabývá v prvním stupni krajský soud, který je věcně a místně příslušný (ust. § 11 OSŘ). O odvolání rozhoduje vrchní soud. Krajský soud provádí jednání, vydává rozhodnutí v dané věci a další funkcí je činnost dohlédací, zajišťuje dozor nad všemi subjekty řízení.⁶⁵

- **Věřitelé**

Věřitelé uplatňují v insolvenčním řízení své právo vůči dlužníkovi. Všichni věřitelé musí podat přihlášku pohledávky k danému krajskému soudu do soudem stanovené lhůty, bez toho se k pohledávce nepřihlíží. Přihlášení věřitelé mohou svá práva uplatňovat prostřednictvím schůze věřitelů, věřitelských výborů, či zástupců. V insolvenčním řízení je schůze věřitelů nejvyšším orgánem věřitelů, který rozhoduje o nejásadnějších záležitostech v řízení⁶⁶

---

⁶⁵ KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon) s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-163-5.

⁶⁶ (Tamtéž)

- **Insolvenční správce**

Další z procesních subjektů insolvenčního řízení je insolvenční správce. Jedná se o fyzickou nebo právnickou osobu, která je oprávněna k výkonu funkce Ministerstvem spravedlnosti. Jeho hlavní činností vyplývající z insolvenčního zákona je správa a nakládání s majetkovou podstatou dlužníka, jednání za dlužníka v případě řešení insolvenčních sporů, odpovědnost za zpeněžení majetku v případě konkursu. Cílem jeho činností je maximalizovat uspokojení věřitelských pohledávek. Insolvenčního správce ustanovuje v rozhodnutí o úpadku insolvenční soud.

Vybírá ho předseda krajského soudu ze seznamu insolvenčních správců vedených inisterstvem spravedlnosti. Činnost správce je pod dohledem věřitelů a insolvenčního soudu.⁶⁷

- **Předběžný insolvenční správce**

Předběžným insolvenčním správcem je správce, který je ustanovený insolvenčním zákonem ještě před samotným rozhodnutím o úpadku. Rozsah jeho pravomocí určuje insolvenční soud v daném ustanovení. Oprávnění pro předběžného správce mohou být užší než u správce běžného. Tento správce do rozhodnutí o úpadku zjišťuje a zajišťuje dlužníkuv majetek a jeho majetkovou podstatu krom jiných funkcí. Po rozhodnutí o úpadku se předběžný správce stává insolvenčním správcem s působností plnou.⁶⁸

---

⁶⁷ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávniky*. Praha: Linde Praha, 2014, 3. vyd., ISBN 978-80-7201-939-7.

⁶⁸ KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon) s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-163-5.

3.2.2 ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ

Zpeněžení majetkové podstaty

Při oddlužení formou zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně jako při zpeněžení v konkursu, který byl popsán v práci výše. Zásadní odlišnost oproti zpeněžení v konkursu je vymezení samotné majetkové podstaty. Majetková podstata pro oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty zahrnuje pouze majetek, který měl dlužník v okamžiku schválení oddlužení soudem. Majetek, který nabude dlužník po schválení oddlužení, do majetkové podstaty nespadá a dlužník s ním může naložit dle svého uvážení. Nejčastěji se jedná o mzdu, či jiný příjem. Při uspokojování věřitelů platí stejná ustanovení jako u konkursu.⁶⁹

Oddlužení formou splátkového kalendáře

Při oddlužení ve formě splátkového kalendáře je dlužník po dobu pěti let povinen měsíčně splácet ze svých příjmů nezajištěným věřitelům určitou částku. Tuto částku dlužník prostřednictvím insolvenčního správce rozvrhne mezi své nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem uvedeným v rozhodnutí soudu. Částka, kterou dlužník platí, je dána podle výše jeho příjmů a vyživovacích povinností. Pravděpodobnou částku splátky je možné spočítat si na webové stránce Ministerstva spravedlnosti⁷⁰. Kalkulátor splátek je informativní nástroj, který by dlužníkovi měl pomoci při prvotní úvaze, zda podat návrh na povolení oddlužení. Pevné stanovení částek určí soud v rozhodnutí. Insolvenční správce pak na základě stanovené částky splácení stanoví poměr, jak ji rozdělit mezi jednotlivé nezajištěné věřitele a jejich pohledávky. Pokud se v průběhu splácení změní okolnosti, může soud částku upravit. Zajištění věřitelé budou uspokojeni z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty.

---

⁶⁹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2014, 2. vyd., s 28. ISBN 978-80-87576-80-9

⁷⁰ Kalkulátor splátek dostupný online na: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/kalkukator-splatek.html>

Dlužníkovi plynou po schválení oddlužení určité povinnosti:

- Dlužník je povinen vykonávat výdělečnou činnost; je-li nezaměstnaný, nesmí odmítat reálnou možnost si přivydělat, musí o získání příjmu usilovat.
- Mimořádný příjem, dar a dědictví zpeněžit a následně peněžní prostředky z toho využít jako splátku nad rámec splátkového kalendáře.
- Změnu bydliště, zaměstnání a jinou důležitou změnu je dlužník povinen nahlásit insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru.
- Dvakrát během roku, vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku, je dlužník povinen předložit insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých šest měsíců.
- Nesmí zatajovat jakýkoli jiný příjem.
- Nezvýhodňovat žádného z věřitelů.
- Nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl splnit v době jejich splatnosti.

Po celou dobu trvání oddlužení musí dlužník dodržovat všechny výše uvedené povinnosti. Pokud se tak nestane, soud vydá rozhodnutí a schválené oddlužení zruší. Nad činností dlužníka vykonává dohled insolvenční správce, který v pravidelných zprávách o své činnosti informuje insolvenční soud a věřitelský výbor.⁷¹

Usnesení o splnění oddlužení

Dodržel-li dlužník oddlužení a všechny povinnosti z něj plynoucí, bere se oddlužení jako splněné. Soud splnění oddlužení vezme na vědomí usnesením. Insolvenční řízení končí vydáním rozhodnutí insolvenčním soudem a jeho nabytí právní mocí. Proti rozhodnutí není odvolání přípustné.

Narozdíl od konkursu, v kterém to není umožněno, je hlavním cílem oddlužení zbavení dlužníka zbytku svých závazků. Pokud dlužník dodržel schválené oddlužení, oddlužení splnil, může podat žádost na insolvenční soud o osvobození od placení zbývajících dluhů, které po řízení skončily neuspokojeny.

---

⁷¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2014, 2. vyd., s 28. ISBN 978-80-87576-80-9.

Pokud se dlužníkovi podařilo po dobu pěti let uspokojit pohledávky věřitelů v rozsahu alespoň 30% předepsaném zákonem a plnil své povinnosti, insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení dluhů. V případě, kdy dlužník neuhradil ani 30% přihlášených pohledávek, bude soud zjišťovat příčinu nesplacení. Prokáže-li dlužník, že nemohl dodržet požadované plnění v důsledku okolností, které nezavinil, insolvenční soud přizná dlužníkovi osvobození od zbývajících pohledávek.

3.3 INSOLVENČNÍ REJSTŘÍK

Jedná se o informační systém spravovaný Ministerstvem spravedlnosti České republiky. Insolvenční rejstřík⁷² obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. Slouží především ke zveřejňování informací pro širokou veřejnost. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný a každý má možnost do něj nahlížet, případně si pořídit výpis či kopii. Některé osobní údaje podléhají anonymizaci, u věřitelů v případě fyzických osob se zveřejňuje jen jméno a příjmení, ale u dlužníka je vždy zveřejňováno jméno a příjmení, datum narození, rodné číslo a bydliště.

Zásadní funkcí insolvenčního rejstříku je doručování písemností. Zveřejněním písemnosti v insolvenčním rejstříku se má za to podle § 71 odst. 1, že písemnost byla doručena. Prostřednictvím něj se doručuje většina soudních rozhodnutí a jiných písemností v insolvenčním řízení. Zveřejněním rozhodnutí v insolvenčním rejstříku nastává jejich účinnost.

---

⁷² MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnický.* Praha: Linde Praha, 2014, 3. vyd., ISBN 978-80-7201-939-7.

4 ŘEŠENÍ ÚPADKU VE VYBRANÝCH STÁTECH

4.1 SLOVENSKÁ ÚPRAVA

Dlužníkuv úpadek je na Slovensku uzákoněn od roku 2006, podle zákona č.7/2005 o konkursu a restrukturalizaci se skládá ze dvou částí, konkursu a oddlužení. Institut oddlužení navazuje na zrušený konkurz. Dlužník je v platební neschopnosti, nebo je předlužen. Ve slovenské úpravě je kladen důraz i na samotné předcházení úpadku. Dlužník je povinen v případě hrozícího úpadku vynaložit veškeré možné úsilí, aby k samotnému úpadku nedošlo a nevznikla tím další škoda.⁷³

Řízení o úpadku začíná na návrh na vyhlášení konkursu podaný dlužníkem, nebo věřitelem. Insolvenční právo na Slovensku je založeno na důležité součinnosti, při které spolupracují bezplatně státní úřady a jiné úřady důležité při zjišťování dlužníkova majetku s insolvenčním správcem a soudem.

Než je umožněno dlužníkovi podat návrh na oddlužení, musí projít konkurzním řízením a zaplatit zálohu na odměnu a úhrady výdajů předběžného správce. Fáze konkurzního řízení je shodná s českou úpravou řízení do úpadku.⁷⁴

Oddlužení je určeno pro fyzické osoby, není však pevně vymezena podmínka o nepodnikání. Na možnost oddlužení dlužník dosáhne, pokud splní podmínky konkursu, tedy jeho majetek dostačoval alespoň na úhradu pohledávek proti podstatě. V Návrhu na oddlužení se ve slovenské úpravě již neřeší dlužníkovy příjmy, ani příjmy očekávané. Avšak v konečném důsledku je samotné oddlužení pro většinu

---

⁷³ Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o konkurze a reštrukturalizácii). In: Zbierka zákonov. 2005. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k2&skupina=1

⁷⁴ ĎURICA, M. *Sprievodca Konkurzným právom*. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2008, 1. vyd., s. 37. Dostupné z: <http://wwwold.justice.sk/dwn/r0/sprievodca/SprievodcaKonkurznymPravom.pdf>

nedosažitelné, hlavně z důvodu finanční podmíněnosti samotného zahájení konkurzu.⁷⁵ O povolení oddlužení po konkurzu rozhodne soud usnesením, které se následně zveřejní v Obchodním věstníku. V usnesení je stanoven procentuelní rozvrh plnění závazků. Rozdělování částek se stejně jako v německé úpravě uskutečňuje jednou za rok. Obecně lze říci, že se tento způsob je praktičtější a ekonomičtější pro celé insolvenční řízení. Zkušební období na Slovensku pro dlužníka trvá tři roky, v kterém se má dlužník pokusit alespoň z části uspokojit své věřitele. Dlužník by si v tomto období měl zajistit dostatečný zdroj příjmů. Mezi jeho další povinnosti patří pravidelné informování správce o příjmech a výdajích, změně pracovního místa, bydliště. Dohled nad dlužníkem po dobu insolvenčního řízení vykonává správce, jehož funkce je shodná s insolvenčním správcem v české úpravě. V průběhu zkušební doby může soud oddlužení zrušit, pokud dlužník porušuje povinnosti z řízení mu vyplývající, nebo jeho příjem nestačí ani na pokrytí odměny pro správce. Pokud nenastanou tyto situace, tříleté zkušební období končí rozhodnutím o oddlužení dlužníka.⁷⁶

Zveřejněním unesení v Obchodním věstníku končí oddlužení a dlužník je zbaven zbytku neuhrazených pohledávek, věřitelé tak ztrácejí možnost své neuspokojené pohledávky dále vymoci.

Slovensko jsem komparovala s Českou republikou jako zástupce střední a východní Evropy. Jedním z hlavních důvodů je skutečnost, že co se týká právní úpravy tržního hospodářství postkomunistických zemí střední a východní Evropy, vyznačuje se nedostatečnou ochranou dlužníků a často neexistencí institutu osobního bankrotu. Maďarsko dodnes nemá možnost osobního bankrotu. Od přechodu na tržní hospodářství však uplynulo více než dvacet let. Na Slovensku je možnost osobního bankrotu od roku 2006, nelze však s určitostí říci, že je na tom mnohem lépe než jmenované státy.⁷⁷

---

⁷⁵ DURICA, M. *Sprievodca Konkurzným právom*. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2008, 1. vyd. Dostupné z: <http://wwwold.justice.sk/dwn/r0/sprievodca/SprievodcaKonkurznymPravom.pdf>

⁷⁶ Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o konkurze a reštrukturalizácii). In: Zbierka zákonov. 2005. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k2&skupina=1

⁷⁷ DOMONKOS, Š. *Osobný bankrot po slovensky*. Bratislava: Deník Referendum, 2013, vyd. 18. 2. 2013.

4.2 NĚMECKÁ ÚPRAVA

Německá úprava insolvenčního práva byla už v devadesátých letech vysoce vyspělá. V roce 1990 kvůli zvyšující se zadluženosti německých domácností byl do insolvenčního zákona zaveden institut oddlužení. S institutem oddlužení v českém prostředí je srovnatelný německý institut tzv. Restschuldbefreiung.⁷⁸ Jedná se o osvobození od zbytku dluhu, které je přípustné u dlužníků, spotřebitelů, malých podnikatelů, živnostníků, osob svobodných povolání (např. lékaři, právníci). Vysoký důraz je při oddlužení kladen na dlužníkovu poctivost při samotném procesu oddlužení. Další vymezující podmínkou oproti právní osobě je omezení, při kterém fyzické osobě musí zůstat existenční minimum.⁷⁹

Oddlužení podle německé právní úpravy má několik fází. V první fázi podá návrh na oddlužení dlužník, nebo věřitel. Insolvenční soud pak na základě návrhu začne zkoumat, zda dlužník je schopen v rámci procesu oddlužení dostát všem závazkům, zároveň zjišťuje, jak vysoké jsou jeho dluhy. Pokud soud shledá dlužníka schopným splnit dané požadavky, oznámí v usnesení, že připouští oddlužení dle § 291 InsO a jmenuje opatrovníka tzv. Treuhänder, obdobná funkce jako insolvenční správce v české úpravě. Současně s návrhem na zahájení insolvenčního řízení musí dlužník podat návrh na oddlužení a prohlášení, že postupuje své veškeré příjmy po dobu šesti let opatrovníkovi. Úpravy týkající se podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení jsou shodné s českou právní úpravou. Při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení soud hodnotí poctivost dlužníka. Na návrh věřitele může soud odepřít oddlužení, pokud se zjistí závažné důvody pro odepření dle ustanovení § 290 InsO. Dlužník nesmí být odsouzen za trestný čin úpadku, zvýhodňování věřitele, zvýhodňování dlužníka. Dalším důvodem pro odepření oddlužení je záměrné uvedení nesprávných údajů o obchodních vztazích dlužníka, úvěrech, veřejných zakázkách. O návrhu na zahájení

---

⁷⁸ FOERSTE, U. *Insolvenzrecht*. 4. vyd. München: C.H.Beck, 2008, s. 2. ISBN 978-3-406-564420.

⁷⁹ MORAVEC, T. *Povinnost dlužníka podat insolvenční návrh v české a německé právní úpravě*. Praha: Právo, 2012, vyd. 1. 1. 2012.

insolvenčního řízení rozhoduje soud usnesením. Ještě předtím se však k návrhu musí vyjádřit opatrovník a věřitelé. Pokud není důvod pro odepření oddlužení, soud usnesením potvrdí dlužníkovi osvobození od dluhů Restschuldbefreiung. Věřitelé přihlašují své pohledávky do insolvenčního řízení u správce nikoli u soudu jako v případě českého oddlužení.⁸⁰ Další odlišností od české úpravy je ve lhůtě pro podávání přihlášek. V německé úpravě není tato lhůta pevně stanovena, je dána rozmezím od dvou týdnů po tři měsíce, kterou určí soud. Samotné zmeškání této lhůty ale nemá pro věřitele fatální následky jak je tomu u české insolvence. Věřitel smí svou přihlášku přihlásit i po skončení lhůty, ale ponese náklady na zvláštní přezkumný termín.⁸¹

V následující druhé fázi tzv. Wohlverhaltenphase má dlužník povinnost splácet dluhy a ostatní povinnosti plynoucí z oddlužení. Tato fáze podle zákona trvá šest let. Můžeme jej přirovnat k českému zkušebnímu pětiletému období. Rozdělení peněz mezi věřitele, které má na starosti správce, se v rámci oddlužení děje jednou ročně, v české insolvenční jedné měsíčně, ze zvláštního konta opatrovníka. Pokud dlužník neplní povinnosti vyplývající z insolvenčního řízení, soud mu odejme možnost oddlužení.⁸²

Třetí fáze může být i fází poslední. Soud po uplynutí šestileté lhůty může dlužníka zbavit zbylých dluhů. Účinky schváleného oddlužení jsou shodné s českou úpravou. Avšak německé oddlužení je více benevolentní, co se míry uspokojení věřitelů týká. V případě, že dlužník dosáhne uspokojení věřitelů v míře 35% a současně uhradí zákonem dané náklady řízení, soud osvobodí dlužníka od zbytku dluhů.⁸³ Z neuspokojených věřitelských pohledávek se stávají naturální obligace. Dlužník je osvobozen zároveň i od přihlášek do řízení nepřihlášených.

---

⁸⁰ FOERSTE, U. *Insolvenzrecht*. 4. vyd. München: C.H.Beck, 2008, s. 255-261. ISBN 978-3-406-564420

⁸¹ (Tamtéž, s. 206)

⁸² (Tamtéž, s. 2)

⁸³ BOULOVÁ, H. *Oddlužení plněním splátkového kalendáře v české a německé právní úpravě*. Praha: Právo, 2015, vyd. 16. 12. 2015.

ZÁVĚR

Na začátku této práce byly nastíněny možné příčiny trvajících nárůstu spotřebitelů v úpadku. Jedna z možných příčin se naskýtá ve stávajícím systému sjednávání spotřebitelských úvěrů a jiných podobných finančních produktů. Jakékoli poskytování úvěrů by mělo být podmíněno licencí a probíhat pod dohledem České národní banky. V České republice chybí registr všech poskytovatelů a zprostředkovatelů bankovních i nebankovních půjček. Dalším nedostatkem na trhu s úvěry je zastropování výše smluvních pokut. Sankce z prodlení splácení úvěrů se pohybují v rozmezí desítek procent z dlužné částky za týden. Chybí zde pevné vymezení výše smluvních pokut za prodlení. Od počátku institutu oddlužení začaly využívat samotnou tíživou situaci dlužníků oddlužovací agentury. Nabízejí pomoc dlužníkům při podání insolvenčního návrhu a s celým procesem oddlužení, ale málokdy nezištně. Zde by se měl zvýšit dohled samotným Ministerstvem spravedlnosti. Do popředí a hlavně na vědomí by se měly dostat bezplatné insolvenční poradny a právní poradny.

V této práci byly popsány a rozebrány všechny právní úpravy institutu oddlužení. Česká právní úprava zde byla porovnána s německou a slovenskou úpravou. Doporučit lze pár úprav z německého řešení odpuštění dluhů. Přihlašování pohledávek správci, ne soudu, je jedna možnost pro zefektivnění insolvenčního řízení. Soudu by ubyl tento druh administrativy a byl by zde větší prostor pro samotné rozhodování o úpadku. Veškeré lhůty jsou tu na rozhodnutí soudu, čímž je možné ovlivňovat délku samotného insolvenčního řízení. Vede to k zefektivnění celého řízení. Ekonomické doporučení z německé úpravy je v oblasti rozdělení peněz mezi věřitele. V české právní úpravě insolvenční správce rozděluje výtěžek každý měsíc a často v řádu korun. V německé úpravě se rozděluje částka mezi věřitele za kalendářní rok. Zlepšit by se mohl i dozor na dlužníky v době zkušebního období. Jestli snaha na uspokojení věřitelských závazků schváleným splátkovým kalendářem je dostačující. Co se délky samotného období týká, v porovnání s ostatními zeměmi je dostačující.

Na závěr lze říci, že česká právní úprava úpadku je v praxi hojně využívána, v porovnání s jinými zeměmi obstála jako jedna z modernějších úprav. Insolvenční právo je však poslední možnost, jak ochránit dlužníka před těžko řešitelnou finanční

situací, proto by měla být schopna rychleji reagovat na vyvíjející se situaci ve společnosti. Věřitelé mohou podle aktuální právní úpravy bezmezně využívat zákonných zajišťovacích prostředků. Zde v budoucnu lze očekávat další vývoj a to posílení ochrany spotřebitele. Věřitelé by měli nést také zodpovědnost za to, komu půjčují. Dlužníky by si měli předem prověřit v registrech dlužníků. Do budoucna by se tím snížil i počet návrhů na exekuce.

Na druhou stranu žijeme v době, kdy se dluh stal normou. Za posledních deset let zadlužení domácností vzrostlo a změnilo se i chování dlužníků. Nejen že by se měla zvýšit odpovědnost věřitele, ale i spotřebitelé by svůj přístup měli změnit. O oddlužení lze požádat jen jednou. Důležité se tedy jeví zlepšení finanční gramotnosti společnosti a omezení reklamy na půjčky. Většině rizik se však spotřebitelé vyhnou už jen tím, že se nezadluží.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ALIAPULIOS, J. *Cesta z dluhové pasti*. Hospodářské noviny. 2016, 24. 02. 2016. ISSN 1213-7693.

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-591-9.

BLAŽEK, V. *Češi se topí ve velkých dluhích*. Hospodářské noviny. 2016, 24. 02. 2016. ISSN 1213-7693.

BOULOVÁ, H. *Oddlužení plněním splátkového kalendáře v české a německé právní úpravě*. Právo. Praha, 2015, 24. 02. 2016. ISSN 1211-2119.

BUDÍN, P., KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.

ELIÁŠ, K. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4.

FRONC CHALUPECKÁ, K. *Odpovědnost v insolvenčním právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6567-3.

HOLMAN, R. *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.

KAMENÍČKOVÁ, V. *Osobních bankrotů čekáme letos méně*. Konkursní noviny - Bulletin. 2015, 17. 09. 2015. ISSN 1213-4023.

KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon) s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-163-5.

MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele – Příručka zejména pro neprávnyky*. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-939-7.

MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9.

MORAVEC, T. *Povinnost dlužníka podat insolvenční návrh v české a německé právní úpravě*. Právo. 2012, 01. 01. 2012. ISSN 1211-2119.

SMRČKA, L. *Rodinné finance. Ekonomická krize a krach optimismu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-199-4.

VOKURKOVÁ, K. *Dluhy jako výdělek pro desetitisíce firem*. Ekonom. 2015, 17. 12. 2015. ISSN 1210-0714.

ZOULÍK, F. *Vývoj insolvenčním řízení*. Právní fórum. Praha, 2009, č. 4. ISSN 1214-7966.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

DOMONKOS, Š. *Osobný bankrot po slovensky*. Bratislava: Deník Referendum, 2013, vyd. 18. 2. 2013.

ĎURICA, M. *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii*. 2. vyd. Bratislava: Eurokodex, 2010. ISBN 978-80-89447-31-2.

FOERSTE, U. *Insolvenzrecht*. München: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-3-406-564420.

Seznam použitých internetových zdrojů

Češi se zadlužují rádi a rychle. Peníze.cz [online]. 2008. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/financni-poradenstvi/41921-cesi-se-zadluzuji-radi-a-rychle>

Databáze časových řad ARAD. ČNB. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=0&p_lang=CS

Dluhy domácností opět stouply. Finanční noviny. [online] 2015 [cit. 2015-12-11]. Dostupné z: www.financninoviny.cz/zpravy/dluhy-domacnosti-opet-stouply-v-srpnu-dluzily-1-301-bilionu-kc/1264250

ĎURICA, M. *Sprievodca Konkurzným právom*. 1. vyd. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2008. Dostupné z: <http://wwwold.justice.sk/dwn/r0/sprievodca/SprievodcaKonkurznymPravom.pdf>

Finanční gramotnost jako součást občanské gramotnosti. *Čtvrtá mezinárodní konference k finanční gramotnosti*[online]. 2011 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: http://www.financnigramotnost.eu/blob.php/%C4%8Ctvrta%C3%A1+mezin%C3%A1rodn%C3%AD+konference+11.11.2011_v%C3%BDstupy_C.pdf?story_soubory=66

HOVORKA, J. *Ceny hypoték spadly na dno. Průměrná úroková sazba se blíží dvouprocentní hranici*. Hospodářské noviny [online]. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64179580-ceny-hypotek-spadly-na-dno-prumerna-urokova-sazba-se-blizi-dvouprocentni-hranici>

HRUŠOVÁ, M.: *V lednu bylo vyhlášeno nejvíce osobních bankrotů, stoupá i počet dlužníků v registru*. [online]. 2013. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.hypoindex.cz/v-lednu-bylo-vyhlaseno-nejvice-osobnich-bankrotu-stoupa-i-pocet-dluzniku-v-registru/>

KUDRNOVÁ, V. *Dlužím, tedy jsem. Typologie českých dlužníků a jejich přístupů ke splácení svých závazků* [online]. 15. 6. 2014 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62331760-dluzim-tedy-jsem-typologie-ceskych-dluzniku-a-jejich-pristupu-ke-splaceni-svych-zavazku>

MAULWURF, A. *Nové (vyšší) nezabavitelné částky (nezabavitelné minimum) při exekučních srážkách ze mzdy pro rok 2016*. Epravo.cz [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-vyssi-nezabavitelne-castky-nezabavitelne-minimum-pri-exekucnich-srazkach-ze-mzdy-pro-rok-2016-99997.html>

Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2012* [online]. 2015 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2014/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-21618

Novela zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=781&CT1=0>

Směrnice komise 2011/90/EU. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:296:0035:0037:CS:PDF>

Vývoj míry úspor domácností. [online]. 2013 [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_IV/boxy_a_prilohy/zoi_2012_IV_box_1.html

Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o konkurze a reštrukturalizácii). In: Zbierka zákonov. 2005. Dostupné z: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k2&skupina=1

ZEMÁNEK, J. *Hypoteční krize v USA. Příčiny, průběh, následky (1. díl)*. Euroekonom.cz [online]. 2008 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-usa-hypoteky>

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Předpoklady úpadku	29
Obrázek 2: Způsoby řešení úpadku	32

Seznam grafů

Graf 1: Celkové zadlužení domácností	10
Graf 2: Objem zadlužení domácností v EU vzhledem k HDP	11
Graf 3: Úvěry poskytované domácnostem	12
Graf 4: Podíl hypoték v selhání	13
Graf 5: Podíl úvěrů domácností v selhání	14
Graf 6: Osobní bankroty po pololetích	15
Graf 7: Návrhy na osobní bankrot po pololetích	16
Graf 8: Návrhy na osobní bankrot podle krajů	17
Graf 9: Vývoj vybraných úrokových sazeb	20

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Ivana Vobejdová

Obor: EHS

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Osobní bankrot v podmínkách České republiky

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 45

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 16

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 16

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.